

U. B. BERGEN

16.11.21

Ms. 156818

-19 Den norske heimefronten.

Den norske heimefronten har i det siste gått gjennom harde påkjenningar, på grunn av dei åttak som fienden har sett inn. Arrestasjonar og dødsdommar har ført sorg inn i mange heimar, samstundes med at oppgjeving og mismot har kome til syne i rekkene. Etter dei siste avrettingane av over tredeve gode landsmenn, viste det seg tydelig at den norske heimefronten vart for veik til å stagge terroren og gå til motåttak mot fienden. Vi var lulla inn i den oppfatning at vi var så og så sterke, og at dei som sto på brua var så og så målmedvetne, at berre vi hadde tilliten til dei som sto på brua, ville alt gå bra. Med folkestreiken skulle vi endeleg sette ein stopper for fienden sin terror, og på same måte som danskane sette oss i respekt.

Nå viste det seg at leiinga av heimefronten ikkje var vaksen for å føra heimefronten til samla motstand mot fienden, slik som dei i propagandaen hadde halde fram. Fienden sette ikkje berre igang terroren, men utfordra H.j.l. til å ta standpunkt. Frå heimefrontleiinga høyrde vi ingen ting, folkestreiken vart lagt på hulla. Dette var eit av dei mest nedslåande nederlag heimefronten har hatt.

Kva er årsaken til denne veikskapen i den norske heimefronten? Ligg veikskapen i folkemateriellet, slik at nordmenn ikkje kan utføra ein slik motstand som andre folk og nasjonar, som t.d. danskane? Vi veit at det fins folk som påstår dette. Vi trur ikkje at veikskapen ligg i folkemateriellet, folkelynnet. Vi trur ikkje at det norske folk er like villig til å kjempe for fridomen sin som andre folkeslag. Våre sjøfolk og nordmenn i dei allierte styrkane, og sabotørane på heimefronten, har slett ikkje synt at dei er underlegne over for folk fra andre nasjonar. Tvertimot.

Årsaka er at det ennå ikkje har lukkast å skape ei verkeleg aktiv leining av motstanden mot fienden, der heile folket kom med, og at leiinga som i namnet har vore, på det politiske område ikkje har klarlagt retningslinene for atterreisninga av demokratiet etter krigen slik at det ikkje kom fram motsetningar. Desse to spørsmåla heng sjølvstøtt nøye saman. Når folket ikkje vert mobilisert gjennom aktiv innsats og politisk vekt ved kampen for den politiske framtid, vert kampmoralen svekt. Framleis står dei mest aktive i heimefrontens kamp, dei som har vore initiativtakarar med omsyn til sabotasjen, til sams leining av motstanden, til klare politiske liner på grunnlovsmessig grunn, utafør heimefrontleiinga. Framleis fører dei passive kreftene kampen mot dei politiske venstreelement innan heimefronten, kommunistane og dei demokratiske kreftene som er uenige i den antidemokratiske kursen heimefrontleiinga har fulgt. Den passive leinga av heimefronten har ført til veikskap over heile linja. Dersom det ikkje er klare liner for kampen, slik at folk veit kva dei kjempar for, kjennar det seg heller ikkje bundne til kampen slik som det før.

Dei fleste veit at det har vore store motsetningar innan heimefronten når det gjeld atterreisninga av demokratiet etter krigen. Dette er si årsak i den antidemokratiske kurs som har vore sterkt merkbar frå heimefrontleiinga. Så lenge som ikkje heimefrontleiinga tar klart standpunkt til at den vil bygge på grunnlova, at våre folkevalgte organer skal kallast inn straks krigen er over, vil mistilliten vare ved. Dersom kuldinga mot leiinga ikkje var rett, skulle ein gå ut frå at den var deir interessera enn nokon i å få desse spørsmåla klarlagde. Vi minner om at ein av vore fremste statsrettslærde har vara sterkt mot den antiopfatningsmessige kurs som har kome fram.

Nå vert det hovda at dersom ein berre ikkje nemnde slike ting, ville ikkje folk få greie på det, og dermed ville kampmoralen ikkje verta svekt. Ein bør ikkje så misstillit til leiinga, sjølv om den fylgjer ein antidemokratiske kurs, og at ein bør byggje seg for kavet fra denne leinga om å hindre den frie presse å ta desse spørsmåla opp,

eller kritisere den passive motstandspolitik.

Det å strekke lojaliteten så langt, er å verta medskuldig i ei antidemokratisk utvikling. Det rette i denne stoda hadde sjølv- sagt vore at leiinga så snart misstilliten kom fram, tok klart standpunkt til spørsmål som var reiste. Dermed ville dei sveise heile reirefronten fastare saman. Men leiinga valde veien å undertrykke den demokratiske opposisjon. Organismorisk og på annan måte, vart det ført kamp for å sette dei demokratiske kreftene utafør, samstundes som det vart utarbeid nye retningslinjer som skulle binne alle til slik lojalitet at ingen, korkje i skrift eller tale hadde lov til å dryfte så viktige spørsmål som innkalling av Stortinget n.m.

Motsetningar kan løysast på to måtar. Ved å fjerne årsakene til dei, eller ved å undertrykke den eine parten. På den første måte løysar ein motsetningane på ein positiv måte til bate for heile kampen. På den andre måte kan ein døyve motstandaren for ei stund, men motsetningane kjem seinare att i krassere form, som svelker kampen mot fienden.

Dei motsetningar som det her er tale om, er ikkje småting som folk hefter seg ved. Det har heller ikkje noko å gjera med spesifikk parti - eller klassestrid, alle er enige om at slikt skal kvile til den nasjonale fridomen er vunnen. Motsetningane gjeld på det politiske området dei fundamentale rettar i vårt konstitusjonelle demokrati. Det gjeld stoda til vårt høgste forfatningsmessige organ, Stortinget, og dei folkevalde by- og herredsstyrer. Berre politisk ukyndige folk kan hevde at det skader kampen og kampmoralen i folket at den demokratiske opposisjonen krev klare linjer av heimefrontleiinga i desse spørsmål. Det motsette er tilfelle. Det er til uboteleg skade for heile kampen mot fienden at leiinga av den norske heimefronten ikkje har teke klart standpunkt til desse spørsmål, men krev at den frie presse skal svingast til ikkje å nemna slike ting.

Krava som den demokratiske opposisjon har lagt fram for heimefrontleiinga samsvarer med interessene for heile folket og vil vere til største bate for motstanden om dei vert godkjende som grunnlag for kampen. Dei samsvarer også med dei prinsipp som våre store allierte har fastlagt, nå sist ved Krimkonferansen. Det er sær viktig nå i sluttkampen at den norske heimefronten får tru på si eiga kraft. Ein må ikkje berre sjå utover landsgrensene etter frigjeringstropper. Då vert trua på eiga kraft borte som kan verta til stor skade for landet vårt i etterkrigstida. "Farlig er det at venner befrir oss", seier ein av våre krigslyrikere og med full rett. Vi gled oss alle over at allierte styrkar skal koma oss til hjelp, men hjelpe skulle bygge på vår eigen aktive krigsinnsats her på heimefronten.

Dei politiske krava som den demokratiske opposisjonen har sett fram til Hjemmefrontens ledelse (Hj.l.) er fylgjande:

1. Hj.l., dens underorganisasjoner og tillitsmenn vil vere lojale overfor og bygge sitt arbeid på den norske grunnlov.
2. Hj.l., dens underorganisasjoner og tillitsmenn vil arbeide for at de folkevalgte organer, Stortinget, by- og herredsstyrer skal innkalles straks krigen er over, i samhøve med grunnlova.
3. Hj.l., dens underorganisasjoner og tillitsmenn vil vere lojale overfor vårt lands høyeste forfatningsmessige organ, Stortinget, og dets rettigheter, og den regjerende myndighet som støtter seg til dette.
4. Hj.l., dens underorganisasjoner og tillitsmenn vil bygge på det samhold i folket som krigen har skapt, slik at folket garanteres sin fulle demokratiske frihet og sjelstyrerrett.
5. Hj.l., dens underorganisasjoner og tillitsmenn vil garantere det frie ord i den frie underjordiske presse, slik at dette frie Norge får leve uten inngrep av byråkratisk art.